



Tietoa henkilötietojesi käsittelystä Sää'mpää'ljes – selvitys koltansaamen kielen tilanteesta suomalaisessa yhteiskunnassa -tutkimuksessa

Sää'mpää'ljes-tutkimushankkeessa käytetään aineistona epäsuoria henkilötietoja. Tämän tietosuojailmoituksen tarkoituksena on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on henkilötietoihisi liittyen.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista ja voit koska tahansa, myös tutkimuksen aikana, keskeyttää osallistumisesi. Päätöksestä olla osallistumatta tai keskeyttää osallistuminen ei koidu sinulle mitään negatiivisia seurauksia.

1. Kuvaus tutkimushankkeesta ja miksi henkilötietojasi tarvitaan

Tässä tutkimushankkeessa selvitetään koltansaamen kielen käytön edellytyksiä suomalaisessa ja saamelaisessa yhteiskunnassa 2020-luvulla. Selvityksen välittömänä tavoitteena on saada kokonaiskuva kielenpuhujista, kielenkäyttömahdollisuuksista ja -areenoista sekä tunnistaa ne kuilut, haasteet ja pullonkaulat, jotka hidastavat tai estävät kielen siirtymistä, käyttämistä ja elinvoimaisena pysymistä.

Hankkeessa tehdyn selvityksen pohjalta tunnistetaan tälle hetkelle vaikuttavimmat ja kriittisimmät kielenelvytystoimet ja sen lopussa pyritään toteuttamaan jokin konkreettinen toimi, jolla kielikuiluja voidaan kaventaa tässä hetkessä. Hankkeessa hyödynnetään yhteistyötä erilaisten sidosryhmien kanssa ja sen toteuttajan toimii Kolttakulttuurisäätiö.

Tutkimushanke keskittyy koltansaamen kielen tarkasteluun, sillä huolimatta koltansaamenkielisten palveluiden viimeaikaisesta positiivisesta kehityssuunnasta, kielenkäytön areenat ovat edelleen vähäiset: luonnollisia kieliympäristöjä on vain niukasti ja kielen näkyvyys ja kuuluvuus ovat heikkoja. Vaikka tässä tutkimushankkeessa ei kerätä suoria henkilötietoja (nimi, osoite, henkilötunnus, jne.) siinä tarkastellaan erilaisia epäsuoria henkilötietoja, kuten etninen tausta (sekä mahdollisesti ikäluokka ja asuinpaikka). Kyselylomakkeessa ja haastattelutilanteessa oman nimen mainitsemiseen annetaan mahdollisuus, mutta tietoa ei säilytetä arkistointimateriaalissa, eikä yksittäisiin henkilöihin tulla viittaamaan lopullisessa kirjallisessa raportissa.

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Sää'mkulttuurifond / Kolttakulttuurisäätiö

Osoite: Sevettijärventie 9080, 99930 Sevettijärvi

Mirkka Ollila, mirkka.ollila@kolttaasaamelaiset.fi, +358 50 371 8827

Saa'mi siidsaabbar / Kolttien kyläkokous

Osoite: Sevettijärventie 9080, 99930 Sevettijärvi

kolttien.kylakokous@saamisiidsaabbar.fi

3. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa

Nimi: Mirkka Ollila

Tehtäväkuva: Hanketyöntekijä, Kolttakulttuurisäätiö

Osoite: Sevettijärventie 9080, 99930 Sevettijärvi

Puhelinnumero: +358 50 371 8827

Sähköpostiosoite: mirkka.ollila@kolttaasaamelaiset.fi

4. Tietosuojaan liittyvä yhteyshenkilö

Kolttakulttuurisäätiön yhteyshenkilö tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä

anna-katariina.feodoroff@kolttaasaamelaiset.fi

5. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tässä tutkimushankkeessa ei kerätä koltansaamen kieliryhmään kuuluvien henkilöiden etu- tai sukunimiä, henkilötunnusta, valokuvia tai muita suoria henkilötietoja kieliryhmän jäsenistä lopulliseen kirjalliseen raporttiin.

Vain selvityksen toteuttamiseen tarvittavaa tietoa, kuten kielenkäyttöön liittyviä haasteita, kerätään joko kyselyhaastattelumakkeella, äänittämällä keskustelu tai kirjoittamalla sen aikana muistiinpanoja, jonka jälkeen aineisto muokataan kaikesta ylimääräisestä tiedosta ennen arkistointipalveluun tallentamista. Keskustelun äänittäminen vaatii osallistujan suostumuksen. Muita hankkeessa kerättyjä epäsuoria henkilötietoja, joita tullaan mahdollisesti keräämään ovat ikäluokka, perhetausta koltansaamen kieleen liittyvän tiedon kannalta sekä asuinpaikka. Edellä mainituista tiedoista laaditaan tilasto, joka ei korosta yksittäisiä tietoja, vaan esittää laajemman kuvan kerätystä materiaalista. Aineiston käytön ensisijainen tavoite on suojella tutkimukseen osallistuneiden henkilösuoja hankkeen tavoitteisiin vastaamisen lisäksi.

Keskusteluiden mahdollisesta äänittämisestä sovitaan ennen keskustelua. Äänittämisestä sovitaan yhdessä keskusteluun osallistuvien osapuolten kanssa ja pyydetään siihen erillinen lupa. Mahdollisten äänitteiden litteroinnit ja keskusteluista tehdyt muistiinpanot kirjataan selkeään muotoon ja tallennetaan niille tarkoitettuun säilytyspaikkaan. Mahdollisia äänitteitä säilytetään suojatuissa arkistoissa 10 vuotta, jonka jälkeen ne hävitetään. Äänitteiden

litteroinnit säilytetään arkistoissa.

Hankkeeseen palkattu tutkija (Ollila) ei omista keräämäänsä aineistoa eikä voi siten käyttää sitä missään muussa kontekstissa.

6. Mistä lähteistä henkilötietojasi kerätään

Hankkeessa tarkasteltava materiaali, joka sisältää epäsuoria henkilötietoja, kerätään kieliyhteisön haastatteluilla sekä kyselyhaastattelulomakkeella. Haastatteluihin osallistuminen ja kyselylomakkeen täyttäminen mahdollistetaan sekä koltansaameksi että suomeksi.

Tutkimushankkeen kirjallisen tavoitteen, eli koltansaamen tämänhetkisen kielitilanteen selvityksen koostamisen rakenteessa voidaan hyödyntää kieliryhmän ja sidosryhmien kanssa käytyjä epävirallisia keskustelutilaisuuksia, jos ne eivät sisällä henkilötietoja. Tällainen tilanne esitetään kuitenkin läpinäkyvästi hankkeessa tuotettavassa selvityksessä.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot (ja erityiset henkilötietoryhmät)

Tässä tutkimushankkeessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja (kuten etu- ja sukunimiä, henkilötunnusta tai muita yksittäistä henkilöä kuvailevaa tietoa). Koska hanke käsittelee koltansaamelaisista kieliyhteisöistä ja heiltä haastatteluilla ja vuorovaikutteisella tutkimustavalla kerättyä tietoa, tutkimukseen osallistujien etninen tausta tulee selväksi kieliyhteisön kontekstissa. Tätä voidaan pitää epäsuorana arkaluonteisena henkilötietona ikäluokan ja asuinpaikan lisäksi.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuojalain 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

yleistä etua koskeva tehtävä:

tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalaki 4.3 §)

☐ tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalaki 4.4 §)

☐ tutkittavan suostumus

☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

9. Tietojen vastaanottajat

Tässä tutkimushankkeessa kerätyt tiedot tullaan luovuttamaan hankkeen päättymisen (30.6.2026) jälkeen Kolttien kyläkokouksen haltuun. Kolttakulttuurisäätiö ja Kolttien kyläkokous neuvottelevat materiaalipankin säilytystilasta ja siihen liittyvästä hallinnasta sekä oikeuksista ennen hankkeen päättymistä.

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle, niitä käsitellään ainoastaan EU:n alueella.

11. Henkilötietojen suojaus

Kolttakulttuurisäätiö käsittelee ja säilyttää tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja suojattuna niin, että ainoastaan hanketyöntekijä ja Kolttakulttuurisäätiön asiamies pääsevät tarkastelemaan tietoja selvityksen ollessa keskeneräinen. Poikkeuksena tähän on Kolttien kyläkokouksen jäsenien pääsy aineistoon hankkeen loppuvaiheessa.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan muun muassa käyttäjätunnuksella ja salasanalla sekä käytön rekisteröinnillä ja valvonnalla.

Suorien tunnistetietojesi käsittely:

Rekisterinpitäjä (Kolttakulttuurisäätiö) kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja.

Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta.

Ennen hankkeen päättymistä Kolttakulttuurisäätiö ja Kolttien kyläkokous käyvät aineiston läpi määritelläkseen sen säilyttämiseen ja hallinnointiin liittyvät tulevaisuuden kysymykset. Täten myös Kolttien kyläkokouksella tulee olemaan pääsy aineistoon hankkeen loppuvaiheessa.

12. Henkilötietojesi käsittelyn kesto

Tutkimuksen aikana:

28.4.2025–30.6.2026

Tutkimuksen päättymisen jälkeen:

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti:

☐ ilman suoria tunnistetietoja ☐

Aineistoa säilytetään Kolttakulttuurisäätiön hanketyöntekijän (Ollila) ja asiamiehen (Feodoroff) määrittelemässä rajoitetussa ja valvotussa aineistopankissa hankkeen ajan. Hankkeen päättymisen jälkeen aineisto siirtyy Kolttien kyläkokouksen haltuun, jolloin Kolttakulttuurisäätiö ja Kolttien kyläkokous sopivat aineiston pitkäaikaisesta säilytyksestä ja sen käyttöön liittyvistä oikeuksista. Sää'mpää'ljes-hankkeen aikana kerätty aineisto säilyy kuitenkin kolttasaamelaisen yhteisön hallinnassa ja omistuksessa.

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään tutkittaville uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta tutkittaville myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

13. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin. Aineiston käsittelyssä ei käytetä tekoälyä.

14. Sinun oikeutesi ja niiden rajoittaminen

Alla mainittujen oikeuksien käyttämiseksi ota yhteyttä tämän tietosuojailmoituksen kohdassa 3 nimettyyn tutkimuksen yhteyshenkilöön ja kerro, mitä oikeuksiasi haluat käyttää.

Sinun oikeutesi rekisteröitynä

Pyrimme toteuttamaan oikeutesi aina, kun se on mahdollista. Oikeuksiesi soveltuvuuteen vaikuttaa esimerkiksi se, millä oikeusperusteella henkilötietojasi käsitellään. Oikeuksien soveltumista arvioimme aina tapauskohtaisesti. Tutkimuksen yhteyshenkilö auttaa sinua oikeuksiesi toteuttamisessa ja kertoo niiden soveltuvuudesta.

Tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiasi ovat:

- saada tietää käsitelläänkö sinun tietojasi,
- saada pääsy omiin tietoihisi,
- oikaista virheelliset ja vanhentuneet tietosi,
- poistaa tietosi ja tulla unohdetuksi,
- rajoittaa omien tietojesi käsittelyä,
- siirtää tietosi rekisterinpitäjältä toiselle,
- vastustaa tietojesi käsittelyä sekä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Jostain oikeudesta saatetaan tieteellisen tutkimuksen yhteydessä joutua poikkeamaan esimerkiksi silloin, jos oikeutesi toteuttaminen vaarantaisi koko tutkimuksen. Usein voi olla esimerkiksi niin, ettei kaikkia jo kerättyjä ja tutkimukseen sisällytettyjä tietojasi ole mahdollista poistaa jälkikäteen, mutta tämä ei vaikuta oikeutesi keskeyttää tutkimukseen osallistuminen.

Lisätietoa oikeuksistasi eri tilanteissa löydät Tietosuojavaltuutetun toimiston verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Valitusoikeus

Jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty epäasianmukaisesti, voit aina ottaa yhteyttä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöön, jonka yhteystiedot löydät tämän tietosuojailmoituksen kohdasta 4.

Sinulla on myös oikeus tehdä valitus valvovalle viranomaiselle, eli Tietosuoja-valtuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Tietosuoja-valtuutetun toimiston yhteystiedot:

Tietosuoja-valtuutetun toimisto

<https://tietosuoja.fi/ilmoitus-tietosuoja-valtuutetulle>

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi